

Nærings- og fiskeridepartementet
Besøksadresse: Kongens gate 8
Postadresse: Postboks 8090 Dep, 0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

10.02.2017

ref.: 16/2036 - Ny forskriftsbestemmelse om miljø i regelverket for offentlige anskaffelser

Norges Miljøvernforbund (NMF) viser til høring på anmodningsvedtak fra Stortinget der de ber regjeringen om å innføre krav om minimum 30% miljøvekting ved alle offentlige anbud der det er relevant. Høringsfristen er i dag, 10.02.2017. Høringsdokumentene kan leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/ny-forskriftsbestemmelse-i-regelverket-om-offentlige-anskaffelser/id2520111/>

Innhold

A. Introduksjon til NMF og vårt fokus på miljøvennlige offentlige anskaffelser	2
B. NMF er positive til å innføre krav om minimum 30% miljøvekting ved alle offentlige anbud der det er relevant.....	2
C. Krav om minimum 30% miljøvekting ved alle offentlige anbud vil styrke norsk næringslivs konkurransevne.....	2
D. NMF anmoder om at den økonomiske terskelen for å kunne klage inn brudd på miljøregelverket i anskaffelsesloven reduseres.....	3
E. Bestemmelsene om saklig klageinteresse for brudd på anskaffelsesloven §§ 1 og 5 bør oppheves.	5
F. NMF sine ønsker til forbedringer i anskaffelsesloven:.....	5

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

A. Introduksjon til NMF og vårt fokus på miljøvennlige offentlige anskaffelser

NMF er den miljøvernorganisasjonen i Norge som har hatt størst fokus på at alle offentlige anskaffelser skal være miljøvennlige anskaffelser. Innen lov om offentlige anskaffelser har NMF bidratt med å sende inn flere høringsforslag, samt veiledning av offentlige saksbehandlere og private tilbydere. Som aktiv miljøorganisasjon synes vi dette feltet er svært viktig, derfor har vi fulgt opp dette feltet nøye, og ønsker å fortsette med dette i fremtiden. Som eneste miljøvernorganisasjon i Norge, har NMF hatt fokus på å klage inn miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser til KOFA. I følge en artikkel som ble publisert i Kommunal Rapport i 2014 var NMF ansvarlig for å avdekke, og klage inn hele 71,5 % av alle kommunene som i 2013 ble felt i KOFA for miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser:

<http://kommunal-rapport.no/2014/01/overtredelsesgebyr-fra-kofa-2013>

Forutsatt at det fremtidige regelverket gjør det økonomisk forsvarlig for oss, samt at vår organisasjon får innvilget saklig klageinteresse, så er NMF villig til også i fremtiden å bidra til at offentlige anskaffelser blir mest mulig miljøvennlige.

B. NMF er positive til å innføre krav om minimum 30% miljøvekting ved alle offentlige anbud der det er relevant

NMF stiller oss svært positive til at det innføres krav om minimum 30% miljøvekting ved alle offentlige anbud der dette er relevant. Etter vår mening er dette ett av de beste tiltakene som noen gang er foreslått i forhold til anskaffelsesloven.

C. Krav om minimum 30% miljøvekting ved alle offentlige anbud vil styrke norsk næringslivs konkurransevne

Etter NMF sin mening vil et krav om minimum 30% miljøvekting ved alle offentlige anbud styrke norsk næringslivs konkurransevne. Norske leverandører er gode på avansert teknologi. Jo høyere miljøvektingen er, jo mer sannsynlig er det at norsk leverandørindustri vinner frem. Norsk leverandør- og verftsindustri har fått et miljøteknologisk forsprang, som vi kan miste dersom det vektet for mye på pris og for lite på miljø. Sterkere grad av miljøvekting i offentlige anskaffelser kan bidra til sysselsetting og teknologiutvikling her i Norge.

Når anbudene har for tung prisvekting så vil offentlig oppdragsgiver velge billigste løsning, og da kan store viktige oppdrag lett gå til lavkostland. Norsk næringsliv har tidligere tapt kontrakter og penger på at offentlige aktører ikke i tilstrekkelig grad har vektlagt miljø tyngre i de offentlige anskaffelsene.

For mye pris, for lave miljøambisjoner – tapte kontrakt

«– Hadde anbudet vært mer ambisiøst på miljø, og vektet mindre på pris, kunne byggingen av nye nullutslippsferger vært sikret i Norge, sier Hege Økland i NCE Maritime Cleantech til nettavisen maritime.no.»

<http://www.anbud365.no/mye-pris-lave-miljoambisjoner-tapte-kontrakt/>

– Når miljø vektet lavt blir billigste løsning valgt

«Jo høyere miljøvektingen er, jo mer sannsynlig er det at norsk leverandørindustri vinner frem, påpeker Økland.»

<http://maritime.no/marked/nar-miljo-vektes-lavt-blir-billigste-losning-valgt/>

D. NMF anmoder om at den økonomiske terskelen for å kunne klage inn brudd på miljøregelverket i anskaffelsesloven reduseres

Grunnet høy kostnadsterskel for å klage inn miljø saker til KOFA, så har NMF de siste årene ikke klaget inn saker til KOFA. Det antas at det er mest frivillige interesseorganisasjoner og privatpersoner som er villige til å påklage brudd på

- formålsbestemmelsen i § 1, <https://lovdata.no/lov/2016-06-17-73/§1>
- samt miljøbestemmelsene i anskaffelsesloven § 5: <https://lovdata.no/lov/2016-06-17-73/§5>
- ulovlige direkte anskaffelser i § 12 <https://lovdata.no/lov/2016-06-17-73/§12>

Private næringsdrivende har som regel kun økonomiske interesser i offentlige anskaffelser, og næringsdrivende vegrer seg for å klage inn miljøbrudd til KOFA.

KOFA var opprinnelig beregnet å være ett lavterskel klageorgan som alle og enhver kunne benytte seg av, også privatpersoner og frivillige interesseorganisasjoner. Klagegebyret fastsatt i Forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 13 for å kunne påklage miljøbrudd og etiske brudd er nå satt på hele 8000 kroner, noe som gjør det helt uoverkommelig for frivillige interesseorganisasjoner og privatpersoner å klage inn denne typen lovbrudd. For å

klage inn ulovlige direkte anskaffelser er klagegebyret satt til hele 1000 kroner, noe som også er et uoverkommelig for frivillige interesseorganisasjoner og privatpersoner. Konsekvensen er at denne typen lovbrudd i svært stor grad ikke blir avdekket.

<https://lovdata.no/forskrift/2002-11-15-1288/§13>

Antallet klager til KOFA før de nye forhøyede gebyrsatsene trådte i kraft viser at KOFA utvilsomt er et klageorgan som både har interesse for privatpersoner og for frivillige interesseorganisasjoner. Det er derfor mye som taler for at KOFA er ett klageorgan som burde forholde seg til bestemmelser og forarbeider til Lov om klageorganer for forbrukersaker § 7, der departementet i Prop. 32 L (2015–2016) har fastsatt at klagegebyret ikke bør overstige 100-200 kroner.

Lov om klageorganer for forbrukersaker (gjennomføring av direktiv 2013/11/EU og forordning (EU) nr. 524/2013)

§ 7. Klagefrist. Gebyr

«Klageorganet kan kreve saksbehandlingsgebyr. For forbrukere kan gebyret bare utgjøre et mindre beløp.»

<https://lovdata.no/lov/2016-06-17-29/§7>

Prop. 32 L (2015–2016)

Lov om klageorganer for forbrukersaker (gjennomføring av direktiv 2013/11/EU og forordning nr. 524/2013) og endringer i enkelte andre lover

Til § 7 Klagefrist. Gebyr

"Departementet antar at gebyret ikke bør overstige 100-200 kroner."

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-32-l-20152016/id2464200/sec22>

NMF finner det meget kritikkverdig at klagegebyrene for å kunne klage inn til KOFA er hele 100 ganger høyere enn hva som er anbefalt i lov om klageorganer for forbrukersaker § 7. Det kan på NMF virke som om gebyrsatsene for å kunne klage inn til KOFA er satt så høyt at satsene virker avskrekkende både på frivillige interesseorganisasjoner og på privatpersoner.

Ettersom klagesatsene på nåværende tidspunkt er satt så ekstremt høyt, så er det nok mest symbolverdi i de nåværende miljøbestemmelsene i anskaffelsesloven. Svært få privatpersoner og/eller frivillige miljøvernorganisasjoner kan se seg økonomisk råd til å kunne klage inn saker til KOFA. Etter NMF sin mening er det svært uheldig at offentlige virksomheter, nesten uten risiko, kan bryte de svært viktige miljøbestemmelsene i anskaffelsesloven.

E. Bestemmelsene om saklig klageinteresse for brudd på anskaffelsesloven §§ 1 og 5 bør oppheves.

Det er i forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 6 fastsatt at klager til KOFA kun kan fremsettes av «noen» som har saklig interesse i å få vurdert lovmessigheten av en slik unnlattelse, handling eller beslutning.

<https://lovdata.no/forskrift/2002-11-15-1288/§6>

Etter NMF sin mening er denne bestemmelsen meget uheldig. Brudd på §§ 1 og 5 har helt klart allmennhetens interesse, det fremstår derfor som svært uheldig at man må ha såkalt saklig interesse for å kunne klage inn denne typen lovbrudd.

I forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 13a er det fastsatt at kravet om såkalt saklig interesse i forskriftens § 6 ikke gjelder for klager på ulovlige direkte anskaffelser.

<https://lovdata.no/forskrift/2002-11-15-1288/§13a>

NMF mener at dette kravet om såkalt saklig interesse i forskriftens § 6 heller ikke bør gjelde for brudd på:

- formålsbestemmelsen i § 1,
<https://lovdata.no/lov/2016-06-17-73/§1>
- samt miljøbestemmelsene i anskaffelsesloven § 5:
<https://lovdata.no/lov/2016-06-17-73/§5>

F. NMF sine ønsker til forbedringer i anskaffelsesloven:

NMF stiller oss svært positive til at det innføres krav om minimum 30% miljøvekting ved alle offentlige anbud der dette er relevant.

NMF har en rekke forbedringsforslag på miljøsidene i anskaffelsesloven. Nedenfor følger noen endringsforslag fra NMF. For at det anskaffelsesloven skal ha full effekt må også de økonomiske barrierene for å klage inn til KOFA reduseres:

1. Det bør være et krav at miljøkravene også skal nedfelles i det signerte kontraktsdokumentet, ikke bare anbudsdokumentene.
2. Det bør bli kostnadsfritt for frivillige interesseorganisasjoner å klage inn saker til KOFA.
3. Det bør bli kostnadsfritt å klage inn ulovlige direkte anskaffelser til KOFA.
4. For at flere ulovlige direkte anskaffelser skal bli klaget inn, bør det gis økonomisk stimuli for at denne typen saker skal klages inn. Anslagsvis 10 % av gebyret som ilegges offentlige aktører som begår lovbrudd bør tilfalle som belønning til vedkommende som har klaget inn den ulovlige direkte anskaffelsen. Dersom en offentlig aktør blir ilagt kr 100.000,- i gebyr for å ha begått en ulovlig direkte anskaffelse, så bør kr 10.000,- av dette beløpet bli overført til vedkommende som har klaget inn saken. NMF kunne trolig ha

finansiert en fulltidsstilling på å avdekke ulovlige direkte anskaffelser dersom denne typen belønningssystem eksisterte.

5. Det bør bli kostnadsfritt å klage inn brudd på formålsbestemmelsen i § 1.
6. Det bør bli kostnadsfritt for alle og enhver å klage inn saker som vedrører brudd på § 5 (Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn). Det er i dag et samfunnsproblem at offentlige aktører i enkelte tilfeller kun fokuserer på lavest mulig pris. Konsekvensen er at offentlige aktører i en del tilfeller finansierer miljøødeleggelser, brudd på menneskerettighetene og at arbeidere fra lavkostland blir utnyttet på utilbørlig vis. Ett eksempel er Statens vegvesen sin utbygging av E6-bro ved Alta, hvor entreprenøren gikk konkurs, og man måtte ut med nye tilbud. Private næringsdrivende har ikke økonomisk interesse av å klage inn brudd på miljø, etikk, samfunnsansvar, arbeidsrettigheter og menneskerettigheter. Samfunnet er derfor avhengig av privatpersoner, frivillige interesseorganisasjoner og veldedige organisasjoner klager inn denne typen brudd. En måte å tilrettelegge for at privatpersoner, frivillige interesseorganisasjoner og veldedige organisasjoner skal klage inn denne typen saker er å gjøre det kostnadsfritt å klage inn til KOFA.
7. Eventuelle saksbehandlingsgebyr for KOFA bør for frivillige interesseorganisasjoner samt privatpersoner ikke settes høyere enn hva departementet har anbefalt i Prop. 32 L (2015–2016) Lov om klageorganer for forbrukersaker, sitat: "*Departementet antar at gebyret ikke bør overstige 100-200 kroner.*"
8. Bestemmelsene om saklig klageinteresse for brudd på anskaffelsesloven §§ 1 og 5 bør oppheves.

Miljøvennlig hilsen,

Kurt Oddekalv
Leder NMF

Trygve W. Moxness
saksbehandler